

---

miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 2/2005

VŠETKO PLYNIE

Starogrécky filozof Herakleitos z Efezu (okolo r. 500 pred n.l.) je známy najmä dvoma okridlenými výrokmi: 1. *Všetko plynie* a 2. *Nevstúpiš dva razy do tej istej rieky*. Spomeniem si na ne zakaždým, keď sa pri návštevách starej vlasti zadívam do mútnych vôd Dunaja. Hoci je to rieka, ku ktorej mám (podobne ako k Váhu) silný citový vzťah, už to nie je ten Dunaj, po ktorom ma ako päťročného vozil strýko na kajaku, cez ktorý som sa približne v tom istom období s tetou plavil na propeleri do Petržalky a ktorý som niekedy v 60. rokoch minulého storočia aj vlastnými silami preplával. Nielenže starým korytom veľtoku tečú nové vody, ale pribudlo na ňom i niekoľko mostov. Zmenil sa vzhľad nábrežia a zmenila sa i Bratislava a celé Slovensko. Vymenili sa generácie, myšlienky, politické režimy. V niektorých veciach nastal pokrok, v iných úpadok, no nesporne je tam pre nás „z cudziny tulákov“ (Ivan Krasko: Otcova roľa) veľa nového, preinačeného a nijaká nostalgia za starými časmi nám tu nepomôže.

Pravda, pre potvrdenie výrokov múdrego Gréka nemusíme cestovať na Slovensko. Čím sme starší, tým zreteľnejšie si ich platnosť na každom kroku uvedomujeme. Keď Vlado Branko uverejnil v Budzogáni úryvky z knižky komunistických novinárov o Škandinávii 50. rokov, má to pre nás nespornú zábavnú, ale aj historicko-poznávaciú hodnotu. Dnes však už tieto texty vnímame podstatne inak, ako keď sme niečo podobné čítali pred 40-50 rokmi. Kedysi v nás takéto reportáže vyvolávali príkro odmietavé podráždenie, keďže podľa všeobecného názoru bolo všetko, čo hlásala režimová propaganda, klamstvom. Boli však aj chvíle, keď sme ako mladí, neskúsení ľudia pochybovali a pýtali sa, či predsa len nie je niečo pravdy na tom, čo nás učia v škole, že „kapitalizmus je zahŕňajúci a antihumánny systém“. Dnes, s odstupom niekoľkých desaťročí vidíme, že to, čo komunistickí novinári písali, možno ani nebola celkom nepravda, no tým, že si vyberali iba také fakty, ktoré sa im hodili do kšeftu a navyše im dávali svojskú, primitívnu interpretáciu, hrubo zavádzali svojich čitateľov. Teraz sa však už pri čítaní týchto interpretácií skôr smežeme ako hneváme, prípadne si pomyslíme, že by si ich mala prečítať tá časť slovenských krajanov, ktorej sa z rozličných dôvodov stále čnie po komunistických pomeroch.

Vďaka chvályhodnej iniciatíve vedenia Nórsko-slovenského spolku niekoľkí z nás nedávno zhládli americký dokumentárny film *Hearts and Minds* z r. 1974. Obsahom filmu boli rozličné aspekty amerického vojnového ťaženia vo Vietname. Pamätám sa, že v čase tejto vojny mnohí z nás (mňa osobne nevynímajúc) vtedajšie počínanie Američanov schvaľovali, považujúc ho za nevyhnutnú súčasť boja demokracie proti svetovému komunizmu. Dnes, keď už niet dôvodov na to, aby sme USA ako protikomunistickú veľmoc vo všetkom nekriticky podporovali a keď máme v čerstvej pamäti americké vojenské zásahy v Srbsku, Afganistane a Iraku, sa aj na vietnamskú vojnu dívame podstatne inak. Ani vo Vietname nešlo o nič iné ako o brutálnu demonštráciu vojenskej moci proti nevinnému civilnému obyvateľstvu.

Nikdy nezabudnem na tú sekvenciu filmu, v ktorej jednoduchý vietnamský roľník pred kamerou so srdcervúcim hlasom a gestami vynáša svoju obžalobu: „Americká bomba trafila moju dcérku, keď krmila prasatá. Dcéрка zomrela, svine ostali nažive. Tu je jej tričko, vezmite si ho a prilepte Nixonovi na čelo!“ A čo povedal americký vojak, ktorý bol na svoju účasť vo vojne hrdý? Nuž približne toto: „Vietnam by bol peknou krajinou, keby tam nebolo ľudí. Vietnamci sú škaredí, primitívni a zaostalí. Zo všetkého robia zmätok.“ Na tieto hrozné slová je takisto ťažko zabudnúť.

Nuž nie, rozhodne nepatrí k svetlým stránkam môjho životopisu, že som v čase vietnamskej vojny nadŕžal Američanom a necitlivo som anonymizoval utrpenie Vietnamcov.

Pred pár týždňami som si vypočul nahrávku čítania z istej knihy, ktorú som si vyhotovil na základe vysielania Rádia Slovensko niekedy v r. 1997. Čítanie bolo na päť pokračovaní a zvyčajne som zapál nahrávanie o pár minút skôr, takže sa mi zachovala aj časť slovenských rozhlasových správ. O čom sa vtedy rozprávalo? Futbalový klub FC Košice sa dostal do záverečných bojov Ligy majstrov – dnes už tento klub nejestvuje, z ekonomických dôvodov zanikol. Za hokejový Slovan Bratislava vtedy hralo niekoľko Rusov a Bielorusov. Dnes ich už v slovenskej lige niet, zato naopak, slovenskí hokejisti hrajú za ruské kluby. Dozvedel som sa tiež, že palestínsky prezident Arafat sa má stretnúť s americkou ministerkou zahraničia Albrightovou. Slovensku sa ušlo veľa kritiky zo strany EÚ a NATO, vstup krajiny do týchto zoskupení bol celkom neaktuálny. Vtedajší slovenský premiér sa vyhovárал ako sa dalo, sľuboval zlepšenie imidžu krajiny, odmietol však konkretizovať, ako to chce dosiahnuť. Dnes vieme, že (aj) vďaka zmene politickej klímy u nás sa Slovensko neuveriteľne rýchlo stalo členom EÚ i NATO a jeho medzinárodná prestíž rastie.

Nuž áno. Všetko plynie. Nevstúpiš dva razy do tej istej rieky. A azda je to tak aj dobre.

Ivan Čičmanec

OKIENKA DO ŠKANDINÁVIE

V minulom vydaní miniBudzogáňa sme uverejnili úryvok z knižky "Okienka do Škandinávie". Je to reportáž dvoch novinárov denníka Smena zo zájazdu Lúcnice po Škandinávii v roku 1956. Knižka vyšla v roku 1958.

Z knižky veje vietor komunizmu, ČSM, triedneho i ideologického boja. Pobavil som sa, ale má aj svoju poéziu, pôvab.

Milenci zo Skä Edeby

Malý Sven je plavý ako tucty švédskych chlapcov a chodí do školy. Večer pred spaním si pravidelne vyčistí zuby a pomodlí sa. Mamička ho pobozká na čelo, pohladí a len potom zaspí. Ráno vstane na prvé oslovenie a náhli sa do školy. Otec tvrdí, že bude automechanik, matka, že učiteľ. Sven netvrdí nič, len obdivuje svojich rodičov a učiteľa, lebo sú najmúdrejší, najspravodlivejší a najlepší ľudia na svete.

Neskôr si všimol, že matka je niekedy neupravená, špinavá a od neho žiada, aby sa každé ráno umýval do pol tela. Otec očividne čaká na pozdrav od domovníčky a jemu prikazuje, aby ju zdravil prvý. Učiteľ ich učí, aby stále hľadali nové slová a myšlienky a sám opakuje tie isté vety až do zunovania.

Neskôr

kúpil si aj on prvý raz comics, ale bola to obyčajná cowbojka. Mŕtvy len jeden a šerifovi sa podarilo vyviaznuť len s jednou guľkou v pleci.

Neskôr

šiel aj on na dobrodružný film. Pamätá sa naň dodnes. Kradli v ňom ženy. Zdal sa mu však už vtedy naivný a primitívny. Načo kradnúť ženy, keď ich toľko behá po uliciach, a bez mužov.

Potom kupoval comics častejšie, pravidelnejšie a nevynechal ani jeden "lepší" film. Vtedy už bol v bande "Čierneho orla". Vodcom bandy bol "Biely žrút" – Tomy. Bol veľmi prísny. Účasť na podujatiach kontroloval s ceruzkou v ruke.

Sven si pred spaním už nečistieval zuby. Modlil sa len pod dozorom a nadával, veľmi nadával, keď ho matka budila do školy. Načo je škola! Nenaučia tam nič užitočné. Učiteľ mu za päť rokov nedal toľko ako Tomy za mesiac. Povinnosti v bande mu nedovoľovali tak často navštevovať školu. Ten nemožný učiteľ napísal rodičom list a kvôli tomu mal doma nepríjemnú škriepku o tom, či je škola potrebná, alebo nie.

"Biely žrút" povedal, že nie, a ten je predsa nejaký vodca!

Filmy, comics, cigarety, žuvačky stoja peniaze. A rodičia tak hrozitánsky žgria. Keď chcel žiť ako normálny človek, musel kradnúť. Ovocie, konzervy, údeniny síce kradli už dávnejšie, ale ťažko predávali.

- Čo keby sme raz – navrhol Tomy – skúsili auto. Skúsili a podarilo sa. Vozili sa štyri dni, predať sa ho báli, nechali ho teda na štokholmskom predmestí. Ale "otcajeho" stálo to zato!

Filmy a nudné comics už bandu "Čierneho orla" nezaujímali. Boli na jedno kopyto. Aj oni by dokázali také niečo napísať – a sfilmováť.

Konečne človeka reprezentujú skutky, a nie jeho záľuby.

Sven prestal chodiť do školy a neskôr aj domov.

Vtedy sledila po bande detí aj polícia. Chytila ich do jedného...

Malá Henrietta ako tucty švédskych dievčat je blondínka. Nosí úzke, modré, na francúzsky spôsob dole vyhrnuté nohavice a priliehavý svetrik. Vie sa detsky zdravo usmievať a hrá sa s bábikami vytrvalejšie ako jej päťročná sestrička.

Henrietta si od detstva nerada čistievala zuby, ale modlievala sa aspoň o tri minúty dlhšie ako Sven. Keď ju matka zobúdza do školy, musela ju aspoň trikrát osloviť a nežne pohladkať. Rodičov a učiteľku zbožňovala.

Comics, cowbojské a detektívne filmy ju veľmi nezaujímali.

Neskôr

začala i ona častejšie listovať v revuálnych časopisoch a obdivovala krásne línie žien. Stať sa manekýnkou, to by bolo!

Neskôr

zistila, že najkrajšie povolanie má filmová herečka. Stať sa filmovou hviezdou, to by bolo!

Potom zbadala, že tieto dve remeslá sú "šuviks". Barové speváčky... tie majú úspechy! Oblečú si jemné hodvábné šaty so smelou dekoltažou a nohy môžu vystrkovať, ako sa im zapáči. Obľetujú ich ako motýle bohatí a krásni muži, dokonca aj námorníci a letci. To už niečo znamená!

Raz zostala doma sama a dôkladne si prezrela postavu pred vysokým zrkadlom. Nohy celkom slušné, i keď trochu tenké, ale podstým rovnejšie, ako má učiteľka.

I výšku ma primeranú, i prsia akurátne...

Ba, ozaj, budem sa páčiť mužom?

Juj letcom alebo námorníkom?

Častejšie chodievala na prechádzky aj v nočných hodinách. Aj priateľky, také "akurátne" si našla a skúšala, či sa bude páčiť mužom.

Okrem letcov, námorníkov a iných náhodných známostí zaujímala sa o ňu aj polícia...

Takýchto Svenov a Henriett tu máme šesťdesiat, pekný počet, však – hovorí riaditeľ výchovného ústavu v Skä Edeby. Vyšli sme z jeho pracovne. Ešte na chodbe nás upozornil, že kabáty si tam môžeme nechať, ale peniaze a fotografické prístroje, aby sme si zobrali so sebou.

Chovanci, nepreháňam, bývajú v prepychových vilkách.

Zväčša sú zo Štokholmu. Sedemroční, dvanásť, pätnásť i šesťnásťroční. Deti defektologické, nervovo choré, zlodejkovia a dievčatá na ceste k prostitúcii.

Spočiatku im tu zakazovali fajčiť. Pedagogický príkaz však zanikol v zafajčených izbách a v tajných šlukoch za vilkou. Preto "úradne" povolili fajčiť.

Deti fajčia ako Turci a súčasne ich kŕmia tabletkami, ktoré v nich majú vyvolať odpor k cigarete. No zatiaľ cigareta suverénne víťazí nad všelijakými drogami a lekárkami zlékmi. Tabletky, tuším, zaučinkovali len na vychovávateľov. Ani jedného som nevidel fajčiť. Zápalky však nosia pri sebe, aby mohli svojim zverencom sem-tam poslúžiť.

Chovanci bývajú po piatich.

Vo vilkách sú ešte "otec" a "matka" domu – platení výchovní pracovníci, kuchárka a upratovačka. Deťom postieľajú, servírujú jedlo ako v reštaurácii, upratujú po nich... a možno im pomáhajú lepiť na steny izieb polonahé herečky, gangstrov, alebo, ak sa chlapci priveľmi nudia, hrajú s nimi mariáš.

Manuálne nepracujú. Predpisy prísne hovoria: "Len tí, ktorí chcú. Dobrovoľne..."

Do čerta aj s takou pedagogikou! Ktoré decko, ešte k tomu zľajdačené a lenivé bude pracovať, keď nemusí?!

V Skå Edeby sme boli skoro celý deň. Pri práci sme neprichytili ani jedného chovanca.

Spočiatku sme sa tomuto spôsobu výchovy čudovali. Na západe však neuznávajú vplyv práce na prevýchovu mladého človeka.

U nás, či už v Tomášove, alebo inom ústave, vstúpujeme deťom dobrý vzťah k práci, zmysel pre kolektív a rodinný život.

Vo Švédsku to nie je kolektív, ani práca. Len a len rodinný život. Preto je v každej vilke "otec" a "matka" domu, preto každý týždeň v sobotu popoludní a nedeľu chodia chovanci – pokiaľ nie sú ich rodiny rozhárané – domov, k rodičom.

Neustály styk s rodinou...

Ak je mladý previnilec aspoň zo stredne zámožnej rodiny, rodičia musia zaňho platiť pätnásť švédskych korún denne.

To je veľa.

Riaditeľ tvrdil, že chovanci im utekajú len zriedkavo a vo výchovnej práci majú úspechy.

Ale kto, kedy a ako naučí týchto nezbedníkov pracovať, o tom nevravel.

Čo bude robiť to dievčatko alebo chlapec, ak opustí ústav a nebude v ňom ani štipky dobrej vôle pre užitočnú prácu? Rodinné vzťahy ho nevyživía.

Ani v našich ústavoch ešte stále nevychováme ideálne. Vidím však veľké plus v tom, že deti privykajú na prácu.

I keď má vychovávateľ na starosti viac nezbedníkov ako jeho kolegovia "otcovia" a "matky" vo Švédsku, myslím, aspoň polovicu naučí, aby si vážili a milovali prácu.

To je cennejšie ako tristo neviem akých familiárnych vzťahov.

Juraj Vereš a Slavo Kalný

Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava

1958

Nórsko 2004 – Pohľad novými očami

Prevzaté, a trochu skrátene, z posledného čísla Forum - časopisu českého krajského spolku, s povolením autorky i redakcie.

Je to presne sedm týdnů, co jsem těsně před nástupem do autobusu objala současně mamku a taťku a řekla jim: „Vždyť tohle je to nejlepší.“ O několik hodin později při překročení švédsko-norských hranic jsem si řekla: „Jsi doma.“

Uběhlo několik dlouhatánských minut a Tormod mi řekl: „Konečně Tě máme na místě.“ O lilíích, růžích, slavnostně prostřeném stole, večeri atd. Vám povím jindy. O několik dní později mi řekl: „To je moje druhé pondělí, co jdu z práce domů za někým, někdo na mě čeká.“ Tak to byl úvod.

Události za těch 7 týdnů:

VELKÁ krize přišla, když jsem si neměla kam dát ponožky, trpím, čekám dva roky a pak si ani nemám kam dát ty pitomý ponožky.

Šla jsem se nahlásit na policii. „Tady máte povolení na půl roku, nelze prodloužit, na shledanou.“ Hystericky jsem vtrhla za Tormodem na kliniku, slzy mi tekly proudem, už jsem toho měla dost, všechna ta energie, ten čas, všechno investovaný do téhle hloupý války s UDI. Už jsem nemohla a ani nechtěla investovat víc. Tormod mě pomalu

uklidnil, řekl, že se o to postará, a já mu věřím. Možná je na čase si uvědomit, že tu válku si vedou oni sami, že už se do ní nenecháme zatáhnout.

Víkend strávený v oblasti Nordfjord, kde se konala velkolepá svatba Tormodovy sestřenice, mi ukázal mnohé: úžasnou přírodu, letní lyžařské centrum, hory, vodopády, fjordy, jezera, slavný luxusní historický hotel, norskou svatbu v plné parádě a taky to, že si budu muset znovu prožít kulturní šok. Můj brácha studoval v Americe, o kulturním šoku jsem slyšela od svých šestnácti. Nějakou dobu jsem pobývala tam či jinde. V Norsku to bylo asi rok a mnoho několikadenních návštěv. Kulturnímu šoku lidi dávají tři měsíce, ne? Tak bych to mohla snad mít za sebou?! Kdepak!

Zlom v boji mezi malou hrdou Češkou a ještě více hrdými Nory nastal, když jsem v obchodě potkala staršího pána.

- Vy ale nejste odsud.

- Ne.

- Odkud jsi?

- Z Čech.

- Kde to je? Je to v Evropě?

- Samozřejmě, přímo uprostřed.

- Ale to je tak malé místo.

- No a?

- To ale není žádné dobré místo pro život.

- Co myslíte?

Pan něco začal vysvětlovat o Rómech.

- To je nádherné místo, já tam žila, mám to tam ráda, byla jsem tam spokojená...

- Ale teď jsi v Norsku.

- Protože tu mám přítele.

- Takže máš NORSKÉHO přítele.

- No a?

Docházela mi trpělivost. - Byl jste tam?

- Ne.

- Jak můžete tvrdit, že to není dobré místo pro život, když jste tam nežil. Nemůžete něco soudit, když o tom nic nevíte. Otočila jsem se na podpatku a šla.

Návštěva České ambasády, kontakt na Česko-norské forum, spousta info, spousta Čechů.

V Oslo jsem se setkala s Petrem a Přemkem (kolegové z gymplu, kteří jeli na zájezd do Norska) a bylo to ÚÚÚÚÚŽASNÝ!!! Děkuju.

Přijeli naši. A málem se nevešli do auta. Takže konečně máme v kuchyni dvanáct stejných talířků. Na druhou stranu už to nejsou jenom ponožky, pro co tu není přihrádka. Myslím, že jsme měli skvělých pár dní. Počasí bylo úžasný, jezdili jsme se koupat, jedli čerstvé kraby a krevety, grilovali lososa podle Jamieho, s mamkou jsme byly na malinách, taťka sekal trávu, oba od nás dostali dárek - tři hodinovou plavbu na staré dřevěné vikingské lodi po Oslofjord s krevetím bufet. Taťka si akorát stěžoval, že se nemůže dívat na TV, protože jsme si dali zákaz. A je to super. DOPORUČUJU!

Taky jsem tu měla Tery na návštěvě a i když jsme ji ukázali jen malý kousek Norska, tak doufám, že se jí tu líbilo. Jo, byli jsme s Tormodem na Stepford Wives s Nicole, Tery a ... no, nic moc, ale King Arthur - skvělý!

Když už jsme u té kultury, ve středu jdeme na Riverdance, v Oslo Spektrum, lístky doprostřed, nemůžu se dočkat. Na podzim možná půjdeme na Pomádu, přijedou jsem umělci přímo z londýnského West End, a pak bych ještě chtěla koupit Tormodovi k narozeninám lístky na Anastasia do Spektrum.

Byla jsem na malinách. Stejně místo jako s Tebou, mami. Tormod tam před 3 dny potkal losa. Trochu jsem se bála. Sama v lese, potkám losa. Kdyby to byl sob, dám mu seznam pro Santa Clause, ale los!?

Většinu času jsme v červenci věnovali domu a zahradě, bylo tu uklizeno, ale ženská ruka je ženská ruka. Ted už jsou všechny šroubováky a kladívka a spol na jednom místě, zbytečné papíry vyhozeny, spoustu místa na pracovním stole. Pár kytiček zateplilo obývací pokoj, dokonce máme Cuba koutek se suvenýry z dovolené, takže už jen ty okna, mami. A spousta plánů na příští rok. Těšte se.

Postupně se seznamuji s místními pravidly, už vím, kam a proč na jaký úřad, během podzimu to všechno dořešíme.

JO, a taky mám jméno na poštovní schránce, stejně psané jako Tormodovo.

Zaplacené členství ve fitness ELIXIA, takže začínám trénovat. A možnost tam později učit aerobik.

HOT NEWS!!!!!! Mám práci. Mezinárodní škola v Oslo, 10 hodin týdně, matika, 12 a 14 let, 400 až 500 dětí, 3 - 19 let, 44 národností, vše v angličtině, 15 min. autobusem odsud. Akorát když jsem si přečetla manuál pro zaměstnání, kde asi 5 stránek věnují tomu, co dělat v případě teroristického a jiného možného útoku, tak jsem si nebyla jista, jestli opravdu nastoupím.

Moje práce nám zatrhlá možnost odjet na last minute zájezd na jih nebo udělat překvápko v Čechách, ale tohle je důležitější. Tormod má teď celý srpen dovolenou, tak mi prý bude dělat sváču.

Známa z Ruska, která se sem přivdala mi jednou řekla: „Když jsem se sem přistěhovala, kamarádka mi řekla „ted' jsi tady nikdo, nula pro Nory“. Ted' jsem tady čtyři roky a možná už jsem jedna.“ Znělo to drsně. Pravda je, že od spousty Norů máte ten pocit. Ale být jednička, to přeci není tak špatné.

A někdo někdy řekl, že v životě každého člověka je moment, kdy se všechno zlé, špatné nějak obrátí v něco dobrého, kdy z toho najednou vzejde něco pozitivního. Myslím, že jsme s Tormodem došli na to místo. Doma jsem si říkala, že nebudu moci to a tamto. Ted' jsem tady a říkám si, jak je to báječný jít přes ulici do lesa a přejít se malinami, jít se projít k jezeru s pitnou vodou, cestou se vyhýbat kravám, ovcím a koním, mít možnost si vybrat několik jezer a moře na koupání v blízkém okolí bez obavy z kožních a jiných problémů, být za deset minut v Oslo v centru dění, nebát se nechat v autě peněženku, kabelku v nákupním košíku, domluvit se všude anglicky, jíst výborné čerstvé ryby, krevety na molu u moře, jezdit bezpečně na kole po stezkách, které tady jsou snad všude (protože Norové se rodí buď s lyžemi nebo s bicyklem), vidět z okna losa, vidět z okna moře, jít na ostrov bez aut, mít přírodu přímo u nosu, jet tam na kola, pešky, na běžky, sjezdovat 1 km od domu, sednout si do restaurace a nenasáknout kouřem (od 1. června zákaz kouření), 3 km od domu mít multikino, obchodák, restaurace, kulturní dům, bus stop 300 m od domu, lékař taky, školka, škola též, nejet stovkou na osmdesátce a být předjížděna stylem „no, ženská za volantem“ ... Už se nemůžete dočkat, až budu psát, jak se tu stmívá v půl třetí a rozednívá v půl desátý, co? Já vím.

Samozřejmě mi chybí a bude chybět spousta věcí, které jsou doma a jenom doma v Čechách. Jenomže mně by ted'

už chybělo spousta věcí, které jsou doma a jenom doma v Norsku. A nebyly by to jenom ty mořské potvory. Nejvíc mi tu chybí rodina a přátelé. Věřím, že si je najdu tady taky. Když ale pozoruji ceny letenek, myslím, že se uvidíme častěji, než jsem se dříve obávala (či než jste možná doufali). A místa je tu opravdu dost, takže jestli jsem Vás nalákala, jste vítáni. Jenom ne všichni najednou, prosím.

Když jsme se vraceli ze Švédska, uvědomila jsem si, že ti princové na bílých koních asi přeci jenom někde existují. Nepoznají se podle toho, že neházejí do prádla srolované ponožky, že nenechávají prázdné talířky a krabičky v lednici, že nehodí tmavé prádlo do koše s pečlivě vytríděným světlým, a ani podle toho, že vstanou na první zazvonění budíka, místo aby ho pětkrát přerizovali o pět minut. To by bylo moc jednoduché. Spíš podle toho, že trpělivě snášejí naše změny nálad během PMS, chápou, že opravdu nutně potřebujeme novou kuchyň, že nám o víkendu nachystají snídaní, nebo že ve tři čtvrtě trpělivě čekají, než si konečně upravíme vlasy, i když jsme měli vyjet už v půlu. Že nás vždycky dokáží rozesmát, že když řekneme, že nechceme radu, ale jenom vyslechnout, že nás doopravdy jenom vyslechnou (aspoň se tedy pokusí), že si každý večer můžeme poděkovat za další skvělý den, že při hře „plus dne“ oni jsou plus dne pro nás a my jsme plus dne pro ně ...

Všem přeju hodně zdraví a spokojenosti. Myslím a těším se na Vás. Kdykoli napíšete, budu ráda. Do Čech přijedu na týden na podzimní prázdniny, v říjnu.

Mějte se moc hezky
Olga (Olinka pro doma).

Večerná nálada v Budapešti

Aspoň takýto text je pod reprezentačným obrázkem na pol strane v katalógu nórskej cestovnej kancelárie Escape Travel, ktorá predáva plavby výletnými loďami po svetových riekach.

O histórii Bratislavy sa tam píše: "Først i 1918 ble Bratislava en del av Tsjekkoslovakia og har fra 1993 vært hovedstad i den uavhengige staten Slovakia."

Dnešné perly o Slovensku uzavrieme úryvkom z Aftenpostenu, z krátkeho príspevku o januárovom veľtrhu cestovného ruchu Reiselivsmessen:

"Vyše 1000 vystavovateľov z viac než 60-tich krajín vylákalo posledný víkend ľudí z tepla obývačiek. Po prvý krát sa veľtrhu zúčastnili exotické krajiny ako Grónsko, Šetlandy, Uganda, Botswana, Srí Lanka, Slovensko a Aruba.